

Møtedato: 19.12.2023

Vår ref.:
2023/10229-1

Saksbehandler:
Rumpsfeld/ Hattmann

Dato:
07.12.2023

Styresak 98-2023 Utskrivningsklare pasienter ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF

Forslag til vedtak

Styret ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF tar informasjonen om status utskrivningsklare pasienter i sykehuset til orientering.
2. Styret legger til grunn at Universitetssykehuset Nord-Norge HF i samarbeid med berørte kommuner utvikler nye tiltak som skal løse utfordringene med utskrivningsklare pasienter.

Formål

Informere styret om:

- Den nåværende situasjonen og utviklingen av antall utskrivningsklare pasienter (USK) ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN) i 2023
- Pågående prosesser med kommunene Tromsø, Senja, Nordreisa og Harstad for å få til en reduksjon i antall USK for UNN-området til landsgjennomsnittet som i 2022 lå på 13,1 overliggerdøgn pr. 1000 innbygger (SAMDATA – Norge)
- Tiltak som skal utredes med mål om å løse utfordringene

Saksutredning

Denne saken er en oppfølging av styresak 3/2023, behandlet i styremøte ved UNN 25.02.2023, samt *Kvalitets- og virksomhetsrapport september 2023*, som ble fremlagt for styret 23.10.2023. Her er det adressert den vedvarende utfordringen rundt problematikken med USK ved UNN.

Det har over lang tid vært store utfordringer med USK i UNN, og ansvaret for manglende tilbud for disse pasientene ligger i hovedsak i to av UNNs vertskommuner i 2023. Kommunene med størst antall er Tromsø kommune med 47 % av USK, deretter Harstad med 29 %, Senja med 8 %, Narvik med 7 % og Bardu med 5 %.

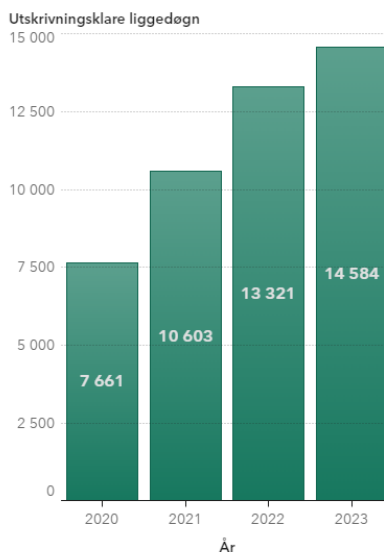
Antall utskrivningsklare liggedøgn - somatikk/psykiatri

Utskrivningsklare liggedøgn per kommune (Pr siste avslutta måned)

År ▼	2023	2022	2021
Kommune ▲	Utskrivningsklare liggedøgn	Utskrivningsklare liggedøgn	Utskrivningsklare liggedøgn
Total	14 584	13 321	10 603
TROMSØ	6 579	7 454	6 043
HARSTAD	3 338	2 471	2 416
SENJA	1 081	491	234
NARVIK	966	794	572
NORDREISA	756	477	263
BARDU	296	191	81
BODØ	195	15	49
BALSFJORD	178	219	99
ALTA	132	66	21
KVÆFJORD	123	32	13
MÅLSELV	95	104	28
GÁIVUOTNA KÅFJORD	94	112	22
TJELDSUND	73	46	87
PORSANGER PORSÁNGU PORSANKI	69	2	3
KVÆNANGEN	63	9	4
KARLSØY	63	155	71

Tabell 1. Liggedøgn pr kommune

Utskrivningsklare liggedøgn pr år (Pr siste avslutta måned)

Tabell 2. utvikling liggedøgn pr år

Tabell 1 og tabell 2 viser utviklingen fra november 2020 tom. november 2023 i antall USK liggedøgn per kommune i somatikk og psykiatri.

I 2023 ser vi en økning på 1263 døgn, som tilsvarer ca. 9 % økning fra samme periode i fjor.

Siden 2022 har vi sett en negativ utvikling med utskrivningsklare døgn der det totale antall døgn har økt i flere kommuner sammenlignet med samme periode i fjor. Det var en kort periode våren 2023 med en bedring.

Harstad kommune har en økning på ca. 35 % (867 døgn), Senja kommune har en økning på ca. 120 % (590 døgn), Narvik kommune har en økning på ca. 22 % (172 døgn), Nordreisa kommune har en økning på ca. 58 % (279 døgn) og Bardu kommune har en økning på ca. 55 % (105 døgn). Tromsø kommune har en positiv utvikling med reduksjon av USK døgn på 13 % (-875 døgn), men har fortsatt flest antall døgn av kommunene og over hva man kan forvente. Dette skjer samtidig som kommunene iverksetter flere tiltak og noen kommuner har økt sin kapasitet på døgnplasser.

Antall utskrivningsklare liggedøgn - somatikk

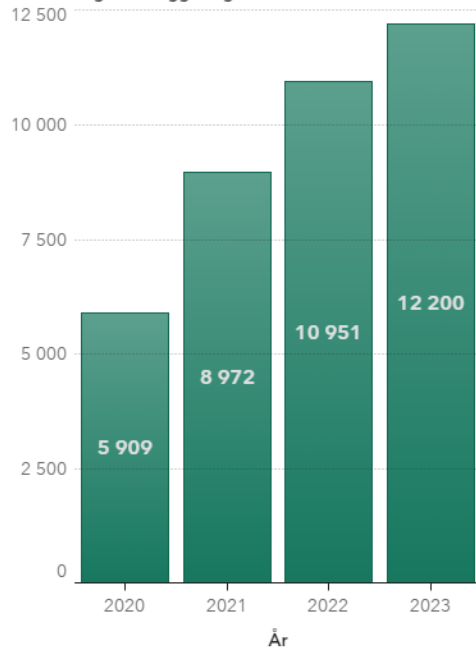
Utskrivningsklare liggedøgn per kommune (Pr siste avslutta måned)

År ▼	2023	2022	2021	2020
Kommune ▲	Utskrivningsklare liggedøgn	Utskrivningsklare liggedøgn	Utskrivningsklare liggedøgn	Utskrivningsklare liggedøgn
Total	12 200	10 951	8 972	5 909
TROMSØ	5 456	6 387	5 082	3 650
HARSTAD	3 006	1 805	2 180	701
SENJA	1 000	445	115	48
NARVIK	923	748	536	518
NORDREISA	576	383	262	57
BARDU	265	189	66	197

Tabell 3.- USK døgn – somatikk, 6 kommuner med flest døgn

Utskrivningsklare liggedøgn pr år (Pr siste avslutta måned)

Utskrivningsklare liggedøgn

Tabell 4 – Utvikling USK - somatikk

Innen somatikken er det en negativ utvikling i kommunene med flest antall USK liggedøgn, unntaket er Tromsø kommune med en reduksjon sammenlignet med 2022. På nasjonale statistikker skiller UNN seg ut, og Tromsø kommune ligger fortsatt høyt. For somatikken i 2023 ser vi en økning på ca. 11 % (1249 døgn) sammenlignet med samme periode i 2022.

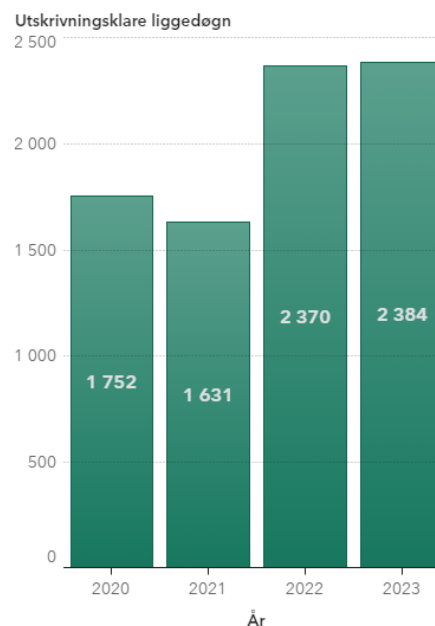
Antall utskrivningsklare liggedøgn – psykiatri

Utskrivningsklare liggedøgn per kommune (Pr siste avslutta måned)

Kommune	År ▼			
	2023	2022	2021	2020
Total	2 384	2 370	1 631	1 752
TROMSØ	1 123	1 067	960	1 398
HARSTAD	332	666	236	42
BODØ	195	14	49	0
NORDREISA	180	94	1	32
ALTA	116	20	2	23
SENJA	80	47	118	0
KVÆFJORD	77	6	1	0

Tabell 5. – De syv kommunene med flest liggedøgn - psykiatri

Utskrivningsklare liggedøgn pr år (Pr siste avslutta måned)

tabell 6. utvikling liggedøgn - psykiatri

Fordelt på psykisk helsevern for voksne (PHV) og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) ligger USK døgn på samme nivå så langt i 2023 sammenlignet med 2022. Tromsø kommune har en negativ utvikling i utskrivningsklare liggedøgn med en økning på ca. 5 %, Harstad kommune har en positiv utvikling med reduksjon på ca. 50 %, Nordreisa kommune har en økning på ca. 91 %, Alta kommune har en økning på 480 % og Senja kommune har en økning på ca. 70 % sett opp mot samme periode i fjor. I tillegg er det manglende avklaring med bostedskommune for pasient og det gjør at vedkommende blir værende i sykehuset. Psykisk helse- og rusklinikken (PHRK) har vært i gul beredskap siden forsommeren begrunnet i personellmangel og beleggssituasjon.

UNN har ansvar for å ivareta beredskap, øyeblikkelig hjelp og elektiv drift, samtidig som vi har et betydelig høyere antall USK døgn enn andre sykehus i landet. Innen somatikk er det sengeposter i Nevro- og ortopediklinikken og Medisinsk klinikk som har flest USK døgn, og som ivaretar pasientene som ikke får komme til sine hjemkommuner. I 2023 har UNN HF per september i snitt 123 utskrivningsklare pasienter inneliggende per måned.

UNN Breivika

Det er ikke avlyst elektiv kirurgi i UNN Breivika som følge av USK pasienter, men det berører driften og arbeidssituasjonen i de klinikkene som hvert døgn har mange USK og hvor de skal ivareta pasienter som skulle vært ivaretatt av kommunene og samtidig ta inn nye pasienter. Pasienter får ikke startet sin rehabilitering og får ikke hverdagen sin tilbake når de blir værende i sykehuset.

UNN Harstad

Driften i UNN Harstad påvirkes negativt grunnet høy andel av USK pasienter. Økningen av USK døgn til både Harstad kommune og Senja kommune er de som er ansvarlige og i 2023 har Harstad kommune hatt i snitt 29 USK pasienter per måned. UNN Harstad har også høsten 2023

avlyst elektiv kirurgi. Flytting av akuttkirurgiske grenser til andre sykehus har blitt gjennomført flere ganger i 2023. Begge deler som en direkte konsekvens av høyt antall USK pasienter.

UNN Narvik

Det er en økning i antall USK liggedøgn ved UNN Narvik, med et gjennomsnitt på 20 USK pasienter per måned. Det er derimot variasjoner i antall USK pasienter til enhver tid, og tilbakemeldingene er at disse pasientene har et kort gjennomsnitt i liggetid på 1-3 døgn, som tilsier en god rotasjon i pasienter og at kommunen i stor grad håndterer og gir pasientene kommunale tjenester. Det er fortsatt slik at Narvik kommune og fagmiljøene i UNN Narvik, inkludert Pasientsentrerte helseteam (PSHT), løser utfordringene fortløpende gjennom tett dialog for de pasientene som tilhører kommunen. Bardu kommune har hatt en økning i USK i UNN Narvik. Det er ikke avlyst elektiv kirurgi i UNN Narvik som følge av USK pasienter.

UNN jobber gjennom bruk av Helsefellesskapet som arena for samhandling med kommunene i UNNs nedslagsfelt blant annet ved å:

- synliggjøre konsekvensene det har for helse og livskvalitet for den enkelte pasient å bli værende i sykehuset som utskrivningsklar
- synliggjøre de konkrete konsekvensene USK medfører for UNNs kapasitet og muligheter for å ivareta våre oppgaver som universitetssykehus og regionalt sykehus
- sikre etterlevelse av UNN og kommunene som samarbeidspartnere rundt andre områder som på lengre sikt skal bidra til bedre pasientforløp, samt etterlevelse av Ishavserklæringen
- tydeliggjøre behovet og fordelene av et godt samarbeid, felles forståelse av felles utfordringer og utvikling av helhetlig helsetjeneste for våre felles pasienter

Utfordringer knyttet til USK følges fortløpende opp i Strategisk samarbeidsutvalg under Helsefellesskapet Troms og Ofoten. I tillegg er det:

- Ukentlige faste møtearenaer med kommuner i UNNs nedslagsfelt
- Løpende kontakt med kommunene og samhandling rundt konkrete pasientforløp hvor det avdekkes utfordringer
- Forbedringer i UNNs rutiner slik at ikke feilregistreringer og manglende oppfølging av prosedyrer gjør at kommunene ikke tar imot pasientene blant annet ved:
 - o Pågående arbeid for å systematisere samhandlingsavvik, slik at man kan gi økt støtte til klinikker med behov, evaluere effekt av tiltak og økt innsats opp mot aktuelle kommuner
 - o Etablering av supporttelefon for samhandling for å gi økt støtte til klinisk personell

UNN arbeider aktivt på flere nivå fra administrerende direktør, kliniksjefer, driftsledere og samhandling inn mot ledelsen og driftsorganisasjonene til kommunene med høye antall utskrivningsklare pasienter; Tromsø kommune, Harstad kommune, Senja kommune og Nordreisa kommune.

Tiltak opp mot og med kommunene som har størst grad av utskrivningsklare pasienter

Tromsø kommune:

- Løpende kontakt på overordnede nivåer rundt vedtatte tiltak gjort av kommunens ledergruppe. Det er sendt spørsmål til kommunen rundt evaluering av effekt av

gjennomførte tiltak, og hvilke tiltak som skal igangsettes for få antall USK ytterligere ned.

- Faste møter hver 14 dag mellom rådgiver SamUt, PSHT, Forvaltningskontoret og helsehus på operativt nivå hvor konkrete pasientforløp diskuteres og avklares
- Det er fortsatt pågående samarbeid mellom UNN og Tromsø kommune rundt digital hjemmeoppfølging (DHO)
- Avtalt workshop i januar 2024 med mål om økt digitalisering og etablering av digital helseavdeling. Dette skal bidra til å planlegge forløpene i lag, redusere unødvendige innleggelse og legge til rette for at det er et kommunalt tilbud for de som trenger det når pasient er meldt USK fra UNN.
- UNN har tatt kontakt med kommunen om samarbeid rundt tidlig planlegging og har formidlet informasjon og erfaringer fra andre kommuner som har hatt god effekt. Først i desember 2023 ble det konkret avtalt møteserie mellom kommune og UNN rundt dette.

Harstad kommune:

- Ukentlige møter med kommunens helseledelse på overordnet nivå for oppdateringer rundt status ved UNN Harstad og kommunen, samt behov for tiltak og samhandling
- Det er nedsatt arbeidsgruppe som skal jobbe med forbedring palliative pasientforløp
- Avholdt første workshop møte mellom UNN og kommunen hvor det ble nedsatt arbeidsgruppe med leder og ansattedeltakere fra begge nivåene, som skal se på samhandlingsavvik og pasientforløp i lys av samarbeidsavtalen.
- I samarbeid med kommunen etablert ordning hvor saksbehandlere leier kontor plass ved sykehuset og tilgjengelig to ganger i uken for samarbeidsmøter
- Ukentlige møter med kommunen på operativt nivå hvor konkrete pasientforløp diskuteres og gjennomgås
- Kommunen har uttrykt ønske om enda tettere samarbeid med PSHT
- Kommunen bygger ut sin kapasitet og skal ha et tilbud klart tidlig 2024

Senja kommune:

- Jevnlig kontakt med kommunens helseledelse på flere nivåer rundt konsekvenser av USK, pasientforløp og tiltak
- PSHT ved DMS Midt-Troms har jobbet aktivt opp mot tjenestene i Senja kommune, som har resultert i en økning i antall henvisninger fra kommunen. Primært fra skrøpelige eldre med sammensatte lidelser, med mål om å unngå reinnleggelse.
- Kommunen etablerer nye døgntilbud i begynnelsen av 2024

Nordreisa kommune:

- Fast dialog med kontaktperson ved økende USK vedrørende tiltak

Vurdering

Sett opp mot nasjonalt nivå hvor gjennomsnitt på overliggerdøgn i 2022 var på 13,1 døgn per 1000 innbygger, har vi i UNN-området et gjennomsnitt på 48,5 døgn per 1000 innbygger. Dette tilsier at UNN-området i 2022 ligger langt over landsgjennomsnittet på overliggerdøgn (SAMDATA – UNN-området).

Når vi ser utviklingen på utskrivningsklare pasienter i UNNs område og de høyst reelle konsekvensene dette medfører for både våre pasienter, pårørende, ansatte og økonomi, må vi nøye vurdere vår rolle og ressursbruk. For UNN er det frem til november 2023 registrert totalt 14 584 utskrivningsklare liggedøgn. Sett opp mot 2022 hvor det frem til november ble registrert

13 321 utskrivningsklare liggedøgn, tilsvarer dette en økning i 2023 på totalt 1263 døgn per november.

Med utgangspunkt i arbeidet med endrings- og omstillingsprosessen i Helse Nord, hvor man legger til grunn tall fra 2019 og gjennomsnittlige kostnader inklusiv overhead på 18 175,- per liggedøgn og sats for betalingsplikt til kommunene på 5508,- (fra delrapport arbeidsgruppe 5, side 33) vil dette tilsa at ett liggedøgn utgjør en netto gjennomsnittlig merkostnad for foretakene på 12 667,- per utskrivningsklare liggedøgn.

For UNN vil regnestykket da bli: 14 584 døgn* 12 667,- som betyr en total merkostnad for UNN i 2023 på ca. 185 millioner kroner som er et estimat for oppgaver som egentlig skal ivaretas i primærhelsetjenesten/kommunene. Ser vi på økningen i liggedøgn fra 2022, blir kostnadene med regnestykket: 1263 døgn*12 667,- tilsvarende en økning i kostnader for UNN på ca. 16 millioner sett opp mot samme periode i 2022.

Det ønskes å presisere at dialogen mellom UNN og kommunene er god, men det er nå avgjørende at kommunene evaluerer og intensiverer sine tiltak for å håndtere denne utfordringen mer effektivt til det beste for våre felles pasienter. UNN må også gjøre en vurdering av at vi gjennom sengetallet vi har i sykehuset legger til rette for kommunene til å bruke sykehuset til tjenester som skulle vært døgnplasser eller helsetjenester i hjemmene, ivaretatt av kommunene. UNN finansierer tjenester som er kommunale gjennom dagens praksis.

Selv om vår statistikk viser at noen kommuner, som Tromsø, har gjort gode fremskritt i å redusere antallet utskrivningsklare døgn, sliter andre kommuner med blant annet mangel på både langtidsplasser og bemanning. Dette resulterer i at UNN må bære en større byrde enn nødvendig, noe som ikke bare øker de økonomiske kostnadene, men også påvirker arbeidsmiljøene negativt og legger press på UNNs evne til å opprettholde nødvendig beredskap.

Vi fortsetter den åpne og konstruktive dialogen med våre kommuner, men vi må være tydelig på de høyst reelle konsekvensene dette har for våre felles pasienter, pårørende og ansatte. Det er et paradoks at enkelte kommuner fortsetter år etter år med høyt antall USK og tiltakene som iverksettes ikke har nok effekt, samtidig som enkelte kommuner løser sine utfordringer. Dette handler også om etablert kultur, og det er nødvendig å få til en endringsledelse i fellesskapet kommuner og sykehus.

Aktiv bruk av Helsefellesskapet og de ulike foraene som inngår i dette, samt prosessene med felles team og digitalisering av tjenester (begge er i tråd med stormottakersatsningen¹ og [anbefalingene fra arbeidsgruppe 5](#) Helse Nord prosessen) vil kunne løse noen av utfordringene, men det er en forutsetning at kommunene samtidig har planlagt med en bufferkapasitet i sine døgnenheter og legger til rette for tidlig planlegging.

Det er ønskelig at Statsforvalteren i Troms og Finnmark fortsetter sin aktive deltakelse for å få framdrift på løsninger. Kombinert med tett oppfølging av tre av kommunene med flest utskrivningsklare pasienter og deres interne og våre felles tiltak, samt at UNN må gjøre en

¹ Satsing vedtatt 24.10.23

revisjon av hvordan vi best skal bruke sykehuset framover når det kommer til aktivitet og kapasitet i sengepostene så planlegger vi for en sterk reduksjon i USK i 2024.

Tromsø, 08.12.2023

Anita Schumacher (s.)
administrerende direktør

Vedlegg:

- Brev til statsforvalter – Status pågående saker

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK

 Postboks 700
 9815 VADSØ

 Deres ref:
 2021/8911
 2023/3352

 Vår ref:
 2022/3323-17

 Saksbehandler:
 Glenn-Helge Hattmann

 Dato:
 10.11.2023

Utskrivningsklare pasienter Tromsø og Harstad kommune – Status på saker

Til statsforvalter v/Marit Gansmo

Viser til tidligere korrespondanse mellom UNN og statsforvalter i sakene med referansenummer 2023/3352 og 2021/8911 hvor du er satt som kontaktperson.

UNN ser at det fortsatt er vedvarende høyt antall med utskrivningsklare pasienter, og antall liggedøgn som faktureres kommunene. Dette til tross for tett oppfølging av kommunene og enheter i UNN. Vi er bekymret for utviklingen rundt liggedøgn og kapasitet, og etterspør derfor status for disse sakene.

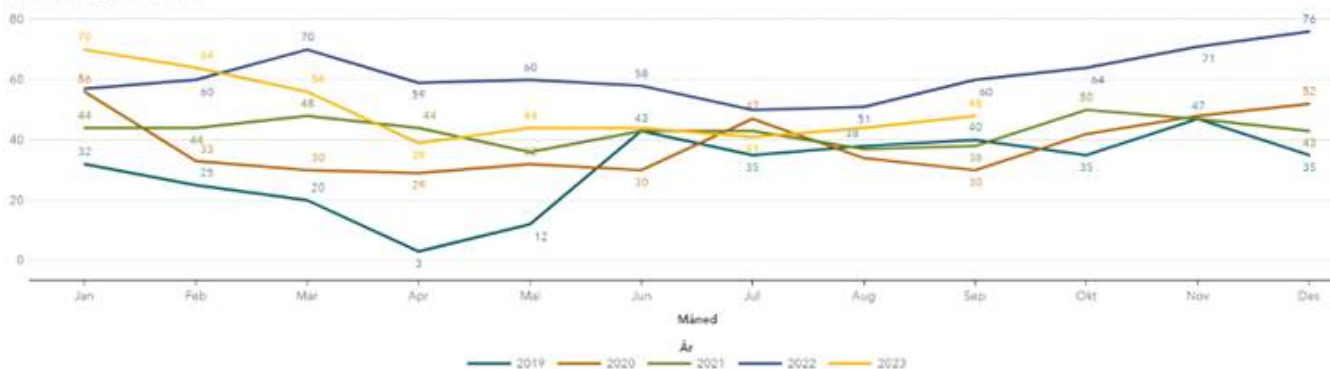
Under ser du fordeling per måned for to av kommunene, og vi erfarer også at andre kommuner som Nordreisa og Senja har større utfordringer de siste månedene. Sammen med en negativ utvikling for Harstad kommune og fortsatt for mange utskrivningsklare pasienter i Tromsø kommune, har dette fortsatt stor negativ påvirkning på UNNs drift og pasientene.

Antall pasienter fakturert 2019-sept 2023

TROMSØ

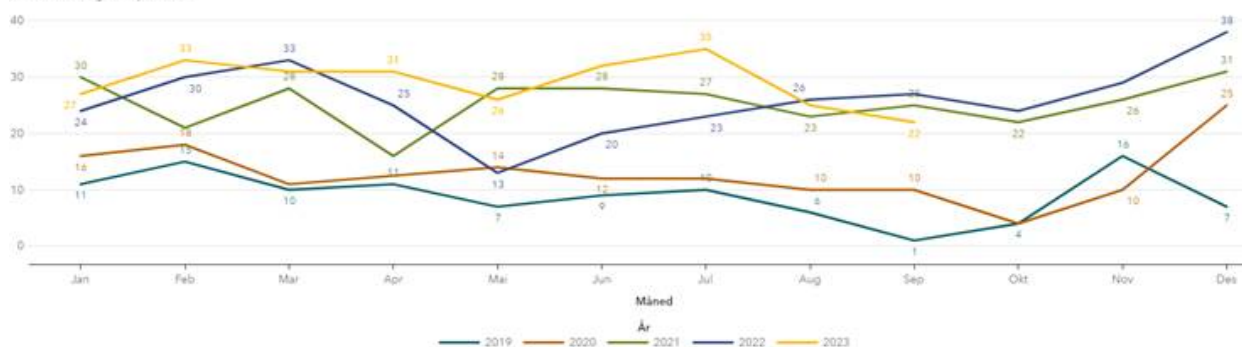
Antall utskrivningsklare pasienter etter Måned gruppert etter År

Antall utskrivningsklare pasienter

HARSTAD

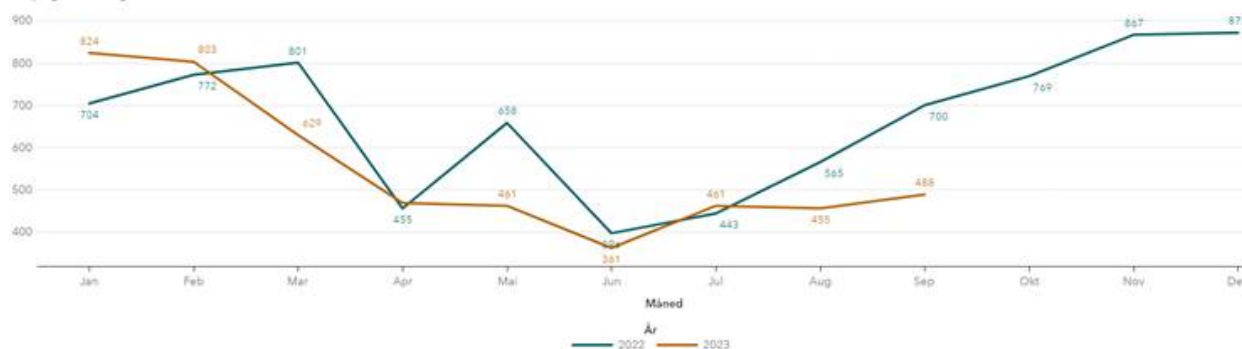
Antall utskrivningsklare pasienter etter Måned gruppert etter År
Antall utskrivningsklare pasienter

Antall døgn fakturert

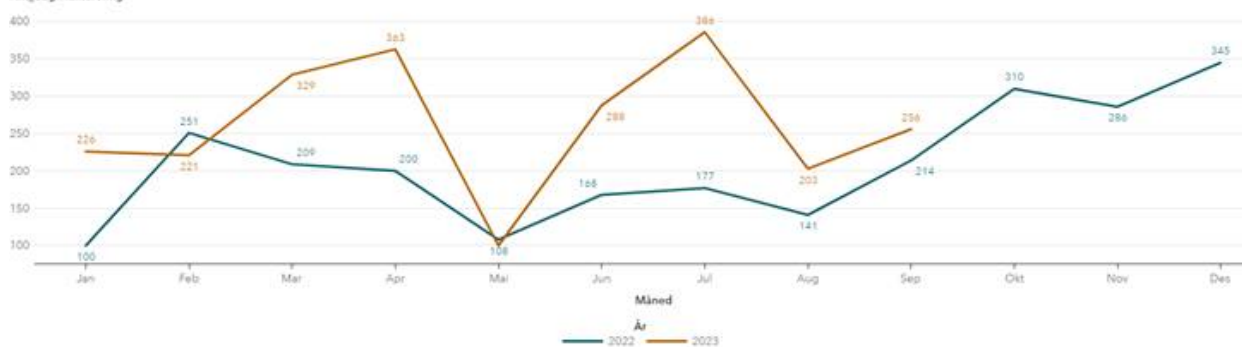
TROMSØ

Ant_døgn fakturering etter Måned gruppert etter År
Ant_døgn fakturering

HARSTAD

Ant_døgn fakturering etter Måned gruppert etter År
Ant_døgn fakturering

Vennlig hilsen
Universitetssykehuset Nord-Norge

Glenn-Helge Hattmann
Avdelingsleder/Samhandlingssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og kan derfor være uten signatur.

Kopi til:

HARSTAD KOMMUNE / HÁRSTTÁID SUOHKAN
TROMSØ KOMMUNE